

tól. Bolyki munkája a teremtés és a megváltás szerves összetartozásának hangsúlyozásával meggyőzően adja meg az ökológiai etika alapjait.

Mindezek a gondolatok trinitárius krisztológiaihoz vezetnek. Jelentőségük különösen az *Étikai összefoglaló* című zárófejezetben mutatkoznak. Az etikus keresztyén magatartás fő jellemzője ugyanis a Krisztus életében és munkájában való részesedés. „Mivel az egyház az időben és térben prolongált Krisztus-test a világban, ezért abban nemcsak az emberi közösség egy magasrendű formája valósul meg, hanem él benne az emberen kívüli természet iránti felelősség”. A Lélek által az egyház megérti a természet „óhaját” (208).

Ezzel együtt világosan kimutatja azt is, hogy a környezettel kapcsolatos erkölcsi cselekvés elválaszthatatlan a társadalmi igazságosságért való küzdelemtől!

„A krízisből való kiemelkedés új spiritualitást követel.” Az egyház e kihívás komolyan vételével úgy lehet Krisztus hathatós tanúja, hogy közben a válságból való kibontakozást is munkálja. (*Kálvin Kiadó*, 1999)

PÁSZTOR JÁNOS

BAMMHOLCZER TAMÁS: LEÁNYKÉRÉS A ZÁRTOSZTÁLYON

„Az életünk során velünk történt dolgok közül csak azt érdemes megírni, ami az emlékezet szitáján fennmaradt. A többire még gondolni is fölösleges.” Kemény, szinte kegyetlen sorok ezek, hiszen végül is arról kérdezik a kötet olvasóját, a halál pillanatában miként összegezheti, hogyan mérlegelheti majd életútját. Kegyetlen, szinte botránkoztató sorok ezek, hiszen végülis ahhoz a vélekedéshez vezethetik olvasóikat, hogy a mindennapok üres és tartalmatlan „túlélésénél” még a vétkekkel tarkított, büntől áthatott életpálya is „értékesebb” — így még megőrződhet valami az emberi természetből, ez még képes lehet bánatot érezni. Am ha valakit el is riasztának és sötétbe hajló gondolatok, ennek ellenére aggodalom nélkül veheti kézbe Bammholczer Tamás könyvét: élvezetes, szórakoztató novellákat és karcolatokat fog olvasni.

A kötet persze arra is figyelmeztethet, hogy amire az emberi életből általában emlékezni érdekes, az sokszor valami egészen apró, egészen jelentéktelennek látszó esemény. S úgy hiszem, ez leginkább azokban az írásokban érezhető, ahol a főszereplő tapasztalatainak közvetlensége és a szélesebb elbeszélői távlat sikeresen egyensúlyozzák ki egymást.

Az írások főbb témáit aligha lehetne tömörebb pontossággal megjelölni, mint a kötet első három részének címeivel: *Nőiügyek*, *Filmügyek*, *Pénzügyek*. Mégis, e tematikus sokszínűség ellenére sem könnyű szabadulni attól a benyomástól, hogy a földidézés hangneme, a főszereplő önmagáról alkotott képe, sőt a stílus és az elbeszélés egészének értékszerkezete egyaránt túl egyöntetű. Am mindez mit sem csökkenti a könyv legnagyobb érdemét: szórakoztató és élvezetes olvasmány.

(*Hungarovoxx*)

BENGI LÁSZLÓ

SZÉKELY JÁNOS: VIRÁGOK ÁTKA Válogatott versek

Székely János az erdélyi magyar irodalom kiváló képviselője elsősorban drámáiról, prózájáról ismert. Jelen kötet alapja a Kriterionnál 1994-ben megjelent *Semmi — soha, versek* (1948-1986) című gyűjtemény. A válogatás és az értő bevezető a pályatárs, Lászlóffy Aladár munkája.

Székely János költészetére sosem volt jellemző a közéletiség, a könnyű, lelkesedő hang. Magánya, félreállása az aktuális történelmi eseményektől mégsem jelentett gögőt, csak éppen egyénisége volt félrehúzódo, szemlélődő. A művész feladata szerinte az, hogy kivívja magának a belső függetlenséget, még egyszer felmutassa a klasszikus értékeket. Egy 1965-ös írásában kicsit önironikusan így vall költői programjáról: „Legegyszerűbb volna, ha az igazsághoz híven azt mondanám: zseniális verseket szeretnék írni a legkülönbözőbb tárgyakra, mégpedig rengeteg sokat, naponta lehetőleg hármat”. Nem egészen tíz év múlva, híres, sok vitát kavarázó *Ars poeticá*-jában már a költészet halálát konstatálja: „A versnek nincs többé igazi szerepe, (...) nem nélkülözhetetlen alkatrésze többé az emberi létnek. Fölösleges és értéktelen. Ars poeticám a hallgatás. Versem — hallgassák meg, kérem —, versem: a csend.” Vagy ahogy utolsó versei egyikében, a *Sztriptíz*-ben írja: „Elöttem áll a meztelen igazság, / S nincs többé amit mondanom.”

Az a költő-gondolkodó volt, aki csalódásai ellenére is mindenáron meg akarta érteni a világot. Szenvedélyesen érdekelte a természet, a lehetséges emberi, költői magatartás szabályait próbálta meg kiolvasni a növények és állatok alkalmazkodó, mégis öntörvényű világából (*Parti füzes; A kagyló*).

A természet mellett a művészet jelentett számára menedéket a mindennapok zűrzavara elől. Lírai példázatát, az *Egy láda agyag* ci-